
Anna Honzáková - první doktorka lékařství na české univerzitě v Praze

Anna Honzáková - první doktorka lékařství na české univerzitě v Praze

Z promočního portrétu, namalovaného Helenou Šrámkovou, hledí sebevědomá žena s krátce zastřiženými vlasy v jednoduchých hnědých šatech ozdobených kožešinou. V ruce drží doktorský diplom s přivěšenou pečetí, za právě promovanou doktorkou je náznak knihovny. Nedatovaný olejový portrét podtrhuje význam zobrazené události – první promoce na doktorku veškerého lékařství (titul udělovaný na rakouských univerzitách od roku 1873) na české Karlo-Ferdinandově univerzitě dne 17. března 1902.

Anna Honzáková nebyla první Češkou, která vystudovala medicínu a byla promována doktorkou, ani první lékařkou, která získala doktorský titul na „domácí“ rakouské univerzitě. Z Češek ji předešly o generaci starší Bohuslava Kecková promovaná roku 1880 v Curychu, a Anna Bayerová, promovaná 1881 v Bernu, z Rakušanky Gabriela Possanner, která po promoci ve Švýcarsku v roce 1894 složila znovu všechny zkoušky a byla podruhé promována doktorkou medicíny na vídeňské univerzitě v roce 1897.

Anna Honzáková, která pocházela z rodiny lékaře, měla cestu ke studiu již jednodušší, podobně jako její mladší sestra Albína (1877-1973), doktorka filozofie promovaná na české univerzitě v Praze roku 1914, středoškolská profesorka a pracovnice v ženském hnutí. Anna maturovala roku 1895 na prvním českém dívčím gymnáziu Minerva, studium medicíny na domácí univerzitě, nikoliv již v cizině, musela ale sobě a svým kolegyním ještě složitě probíjet. Mimořádné studium medicíny, bez možnosti skládat zkoušky, povolila ženám v Praze nejprve německá lékařská fakulta, teprve v roce 1897 mohla Anna a její kolegyně přestoupit jako hospitantky na českou lékařskou fakultu. Poté, co bylo v Rakousku řádné studium ženám včetně skládání rigorózních zkoušek povoleno na filozofických fakultách (1897), směly od roku 1900 řádně dokončit své studium ženy také na fakultách lékařských.

Na rozdíl od svých mužských kolegů, včetně například bratra Bedřicha, nedokázala doktorka Honzáková prosadit v dosud lékařkám nepřejícím okolí své plány vědecky pracovat. Po krátkém působení na místě neplacené elévky na chirurgické klinice profesora Karla Maydla, který podobně jako internista profesor Josef Thomayer, ale na rozdíl od většiny svých kolegů, studiu žen přál, byla nucena po Maydlově smrti kliniku opustit a hledat uplatnění jinde. Po marných snahách získat místo úřední lékařky si roku 1905 otevřela soukromou gynekologickou praxi v ulici Na Moráni v Praze, kde působila až do své smrti. K její klientele patřily ženy ze všech společenských vrstev, včetně například hereček, spisovatelek nebo kolegyně z ženských organizací. Vedle vlastní ordinace pracovala také jako školní lékařka dívčího gymnázia Minerva.

Podobně jako řada akademicky vzdělaných žen své generace, například její sestra Albína, působila Anna po řadu let jako aktivní organizátorka v profesních i ženských organizacích. V roce 1930 stála například u zrodu Sdružená československých lékařek, kterému poté po řadu let předsedala, založila též Fond na podporu chudým a nemocným ženám.

Na domě Na Moráni, kde 35 let vykonávala svou lékařskou praxi, byla první doktorce medicíny promované na české univerzitě odhalena pamětní deska (je na ní uveden chybně den promoce).

Anna Honzáková (16. 11. 1875 Kopidlno – 13. 10. 1940 Praha)